

Lakivaliokunta

Hallituksen vuosikertomus 2020

Tarkastusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen vuosikertomus 2020 (K 3/2021 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan lausunnon antamista varten tarkastusvaliokunnalle. Määräaika: 30.9.2021.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- alivaltiosihteeri Kari Kiesiläinen, oikeusministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sosiaali- ja terveysministeriö

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Lakivaliokunta on käsitellyt hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät valiokunnan ehdotuksesta hyväksytyt eduskunnan lausumat. Lausumista pääosa koskee oikeusministeriön hallinnonala, mutta osa koskee myös sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala. Lisäksi lakivaliokunta on oman toimialansa kannalta käsitellyt ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentämistä. Valiokunta on käsitellyt myös tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämistä koskevaan kansalaisaloitteeseen liittyvää eduskunnan päätöstä.

Poistettava lausuma

Seuraavan lausuman johdosta suoritettavat toimenpiteet ovat riittäviä, ja lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

— *Konkurssilain väliaikainen muuttaminen HE 164/2020 vp — EV 111/2020 vp*

Hyväksyessään hallituksen esityksen HE 164/2020 vp pohjalta konkurssilain väliaikaisen muuttamisen eduskunta hyväksyi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellytti, että hallitus välittö-

Valiokunnan lausunto LaVL 12/2021 vp

mästi selvittää ja arvioi, millä muilla keinoin koronavirusepidemian tai siitä johtuvien rajoitustoimien vuoksi tilapäisiin maksuvaikeuksiin joutuneiden yritysten tilannetta voidaan helpottaa kuin jatkamalla 31.1.2021 jälkeen konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaista muutosta ja, jos tällaiset keinot edellyttävät lainsäädännön muutoksia, antaa asiaa koskevat lakiehdotukset eduskunnan käsiteltäviksi hyvissä ajoin niin, että eduskunta voi käsitellä ehdotukset syysistuntokauden 2020 aikana.

Hallituksen vuosikertomuksesta ilmi käyvin tavoin hallitus antoi 26.11.2020 eduskunnalle kolmannen esityksen konkurssilain väliaikaiseksi muuttamiseksi (HE 233/2020 vp). Tarkoituksena oli helpottaa yritysten selviytymistä koronaviruksesta aiheutuneen kriisin yli. Esityksen mukaan konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättäminen muodostaa maksukyvyttömyys-olettaman vasta, jos velallinen ei ole 30 päivän kuluessa velkojan maksukehotuksesta maksanut velkojan selvää ja eräännyntä saatavaa, kun maksuaika normaalioloissa on viikko. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 14.12.2020 (EV 213/2020 vp). Laki (14/2021) tuli voimaan 1.2.2021 ja on voimassa 30.9.2021 saakka.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausuma voidaan siten poistaa.

Säilytettävät lausumat

Muut lakivaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyt lausumat ovat edelleen tarpeellisia, ja ne tulee säilyttää. Tässä yhteydessä lakivaliokunta kiinnittää erityistä huomiota seuraavaan säilytettävään lausumaan:

— *Oikeusprosessien keventämishankkeen vaikutusten seuranta HE 200/2017 vp — EV 31/2018 vp*

Oikeusprosessien keventämistä yleisissä tuomioistuimissa koskevan hallituksen esityksen HE 200/2017 vp käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellytti, että oikeusministeriö seuraa oikeusprosessien keventämistä yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia erityisesti tuomioistuimien kokoonpanoa ja syytetyn henkilökohtaista läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevien säännösten osalta sekä antaa lakivaliokunnalle edellä mainituista asioista selvityksen vuoden 2023 loppuun mennessä.

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 52/2021 vp) laiksi rikoslain 37 luvun muuttamisesta lakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota tuomioistuimen kokoonpanosäännöksiin koskien törkeän maksuvälinepetoksen ja törkeän maksuvälinerikoksen käsittelyä. Lakivaliokunta korostaa, että se on mainittua hallituksen esitystä koskevassa mietinnössään (LaVM 9/2021 vp, s. 5) painottanut, että valiokunnalle toimitettavassa selvityksessä on syytä arvioida ja käsitellä myös nyt esiin nousutta kysymystä käräjäoikeuden kokoonpanosta koskien törkeää maksuvälinepetosta ja törkeää maksuvälinerikosta. Arvioinnissa on kuitenkin syytä ottaa huomioon myös oikeusturvaan liittyvät näkökohdat sekä käsiteltävien asioiden mahdollinen laatu ja laajuus.

Valiokunnan lausunto LaVL 12/2021 vp

Tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltäminen KAA 1/2019 vp — EK 44/2020 vp

Tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämistä koskevan kansalaisaloitteen (KAA 1/2019 vp) käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyi päätöksen, jonka mukaan eduskunta edellyttää kansalaisaloitteen pohjalta, että valtioneuvosto ryhtyy mahdollisimman ripeästi toimenpiteisiin tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen säättämiseksi rikoslaissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin ja antaa tarvittavat lakiehdotukset eduskunnan käsiteltäviksi kuluvan vaalikauden aikana (EK 44/2020 vp).

Kyseistä päätöstä ja sen johdosta tehtyjä toimenpiteitä ei ole sisällytetty hallituksen vuosikertomuksen liitteeseen, joka koskee toimenpiteitä eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että valiokuntaa informoidaan myös tämän asian etenemisestä tulevien hallituksen vuosikertomusten käsittelyn yhteydessä ja asiaa koskevat tiedot sisällytetään jatkossa myös hallituksen vuosikertomukseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan oikeusministeriö on 27.5.2021 asettanut työryhmän valmistelemaan tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen säättämistä rikoslaissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin. Työryhmän toimikausi on 27.5.2021—28.2.2022, ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kuluvan vaalikauden aikana. Toimenpiteet edellä mainitun asian osalta ovat siten kesken.

Ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentäminen

Hyväksyessään hallituksen esityksen HE 230/2018 vp kuluttajaluottosopimuksia ja eräitä muita kuluttajasopimuksia koskevien säännösten muuttamisesta eduskunta hyväksyi talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 39/2018 vp) ehdotetut kuusi lausumaa, joista lausumat 1—3 pohjautuivat lakivaliokunnan lausumaesityksiin (LaVL 33/2018 vp). Lausumat koskevat kuluttajaluottojen hintasääntelyä koskevan uudistuksen toimivuuden seuraamista (lausuma 1), ulosoton suojausjärjestelmän ja yksityishenkilön velkajärjestelyssä huomioon otettavien velallisen välttämättömien elinkustannusten tason kehittämistarpeiden arviointia (lausuma 2) sekä maksuhäiriötietojen säilytysaikojen lyhentämisen ja sosiaalisen luototuksen saatavuuden parantamisen arviointia (lausuma 3).

Lakivaliokunta toteaa oman toimialansa kannalta, että hallituksen vuosikertomuksen ja saadun selvityksen valossa hallituksen toimenpiteet lausumien 1—3 osalta ovat tässä vaiheessa vielä kesken.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Lakivaliokunta esittää,

että tarkastusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto LaVL 12/2021 vp

Helsingissä 10.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Leena Meri ps
varapuheenjohtaja Sandra Bergqvist r
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Saara Hyrkkö vihr
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Antero Laukkanen kd
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Jouni Ovaska kesk
jäsen Mari Rantanen ps
jäsen Ruut Sjöblom kok
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Sebastian Tynkkynen ps
jäsen Matti Vanhanen kesk
jäsen Paula Werning sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mikko Monto